

Prosinec 2019

Systém sběru a vykazování dat o aplikaci institutů ochranného léčení a zabezpečovací detence v ČR

HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

Ochranné léčení i zabezpečovací detence jsou opatření, která mají v systému trestních sankcí již své stálé místo. V rámci zacházení s pachateli, kteří v důsledku svého duševního stavu představují pro společnost zvýšené riziko, totiž reprezentují velmi žádoucí terapeutickou alternativu či doplněk k trestům.

Analýza, provedená v rámci realizovaného výzkumu, odhalila, že ve stávající podobě **žádný ze stávajících informačních systémů relevantních složek resortu spravedlnosti není využitelný pro účely systematického sběru a vykazování spolehlivých dat** o ukládání a výkonu uvedených ochranných opatření. Stávající oficiální zdroje dat o systému trestní justice, obvykle využívané v rámci resortu spravedlnosti, **poskytují pouze velmi omezený obraz stavu a vývoje ukládání a výkonu** institutů ochranného léčení a zabezpečovací detence (tzn., že **neobsahují kompletní (a realitě odpovídající) údaje** o aplikaci institutů ochranného léčení a zabezpečovací detence.

V důsledku toho jsou dostupné statistické údaje týkající se těchto opatření přinejlepším dílčí povahy a jejich spolehlivost je velmi sporná.

Hlavním výsledkem našeho výzkumu je **metodika**, představující návrh nového postupu při sběru a vykazování dat o ukládání a výkonu ochranného léčení a zabezpečovací detence. Navržený postup by měl, bude-li implementován do praxe, do budoucna přispět k získání komplexních a spolehlivých dat o využívání obou ochranných opatření, a to v přehledné, srozumitelné a smysluplně strukturované podobě.

Metodika byla **certifikována*** Ministerstvem spravedlnosti ČR, a je tedy připravena k využití v resortu justice, bude-li o to zájem.

NAVRHOVANÉ ŘEŠENÍ

Umožní získávat statistická data o stavu a vývoji ukládání a výkonu ochranného léčení a zabezpečovací detence na srovnatelné úrovni, jako jsou v současnosti k dispozici data o aplikaci jiných trestních sankcí obdobného významu.

Poskytne soudům aktuální a komplexní přehled o osobách, jimž byly ochranné léčení či zabezpečovací detence uloženy, a o tom, jak probíhá výkon těchto opatření, který může sloužit jako podklad pro rozhodování ve výkonávacím řízení či pro rozhodování o trestu/ ochranném opatření v jiných trestních věcech.

Nabídne možnost využití výše uvedených dat (ve stanoveném rozsahu a podobě) dalším institucím, zabývajícím se prací s pachateli trestné činnosti, pro účely plnění jejich úkolů (např. Probační a mediační služba ČR při výkonu dohledu nad osobami s uloženým ochranným léčením).

Zajistí **spolehlivý zdroj** statistických dat pro účely vědecké, výzkumné a vzdělávací v oblasti kriminologie, penologie, práva a trestní justice.

Spolehlivé statistické údaje o ukládání a výkonu obou ochranných opatření bude možno využít mj.:

- a) Při **tvorbě trestní politiky** (např. v oblasti přístupu k nebezpečným pachatelům závažné trestné činnosti či k pachatelům trpícím duševní poruchou v právním slova smyslu, v nastavení sankční politiky – vztah mezi tresty a ochrannými opatřeními, druhy a konkrétní podoba ochranných opatření, při určení (stanovení) skupin či okruhu pachatelů se zvláštními potřebami z hlediska jejich duševního stavu atd.);
- b) při **vyhodnocování účinnosti** (evaluaci) aplikace jednotlivých trestních sankcí i sankční politiky jako celku;
- c) při **plánování kapacit** pro výkon ochranného léčení a zabezpečovací detence (ambulantní ordinace poskytovatelů ochranného léčení, psychiatrické nemocnice, specializované oddíly pro výkon ochranného léčení ve věznicích, ústavy pro výkon zabezpečovací detence);
- d) při **osvětové činnosti** v oblasti trestní/sankční politiky ve vztahu k veřejnosti nebo
- e) při profesním **vzdělávání** soudců, státních zástupců, probačních úředníků, pracovníků vězeňské služby.

ÚDAJE O VÝZKUMU

Výzkum byl v IKSP realizován v letech 2017-2019 a byl řešen s podporou z Programu Bezpečnostního výzkumu 2015-2022 (poskytovatel Ministerstvo vnitra ČR, kód projektu VI20172019087)

Při řešení úkolu byly využity standardní metody a techniky kriminologického výzkumu, a to zejména analýza dokumentů, metody popisné statistiky a expertní šetření.

Předmětem výzkumu byl systém sběru a vykazování dat o aplikaci institutů ochranného léčení a zabezpečovací detence v ČR a možnosti jeho zkvalitnění.

Hlavním cílem bylo navrhnout nový postup pro sběr a vykazování údajů o ukládání a výkonu ochranného léčení a zabezpečovací detence pro účely zajištění dostatečného přehledu o všech fázích aplikace těchto institutů a umožnění využití shromažďovaných informací ke kontrole a vymáhání plnění povinností pachatelů, jimž byly uloženy.

Přímými uživateli samotné metodiky by měly být jednotlivé soudy, resp. příslušný odborný personál, v jehož kompetenci je evidence dat, a v oblasti tvorby výkazů a přehledů na centrální úrovni pak příslušné pracoviště Ministerstva spravedlnosti ČR. Uživateli výsledků praktické aplikace navrhovaného postupu by pak mohly být zejména Ministerstvo spravedlnosti ČR (formulace a vyhodnocování trestní/sankční politiky) a soudy (rozhodování v nalézacím i vykonávacím řízení).

Odborná monografie, která vznikla jako vedlejší výsledek tohoto výzkumu je k dispozici [zde](#).